

Oblici obrazovanja i njihov utjecaj na razinu kvalifikacija

Igrec, Igor

Undergraduate thesis / Završni rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:137:227888>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-25**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula](#)

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet ekonomije i turizma "Dr.Mijo Mirković"

OBLICI OBRAZOVANJA I NJIHOV UTJECAJ NA RAZINU KVALIFIKACIJA

Završni rad

Pula, lipanj 2020.

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet ekonomije i turizma "Dr.Mijo Mirković"

OBLICI OBRAZOVANJA I NJIHOV UTJECAJ NA RAZINU KVALIFIKACIJA

Završni rad

Student:Igor Igrec

JMBAG:0303064486

Mentor: prof.dr.sc. Marija Bušelić

Kolegij: Obrazovna politika

Pula, lipanj 2020.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, dolje potpisani Igor Igrec, kandidat za prvostupnika ekonomije ovime izjavljujem da je ovaj Završni rad rezultat isključivo mogega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio Završnog rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz kojega necitiranog rada, te da ikoji dio rada krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Student

U Puli, _____, _____ godine

IZJAVA
o korištenju autorskog djela

Ja, Igor Igrec dajem odobrenje Sveučilištu Jurja Dobrile u Puli, kao nositelju prava iskorištavanja, da moj završni rad pod nazivom "Oblici obrazovanja i njihov utjecaj na razinu kvalifikacija" koristi na način da gore navedeno autorsko djelo, kao cjeloviti tekst trajno objavi u javnoj internetskoj bazi Sveučilišne knjižnice Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli te kopira u javnu internetsku bazu završnih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice (stavljanje na raspolaganje javnosti), sve u skladu s Zakonom o autorskom pravu i drugim srodnim pravima i dobrom akademskom praksom, a radi promicanja otvorenoga, slobodnoga pristupa znanstvenim informacijama.

Za korištenje autorskog djela na gore navedeni način ne potražujem naknadu.

U Puli, _____ (datum)

Potpis

SADRŽAJ:

1.UVOD	2
2. POJAM OBRAZOVANJA,OBRAZOVNE POLITIKE I UČENJA	4
2.1.Obrazovanje	4
2.2.Obrazovna politika	4
2.3.Učenje	5
3. KVALIFIKACIJE I HRVATSKI KVALIFIKACIJSKI OKVIR - OBRAZOVANJE ZA GOSPODARSKI RAZVOJ.....	7
4. FORMALNO OBRAZOVANJE	
4. 1. Predškolski odgoj	9
4. 2 .Osnovno obrazovanje	9
4. 3. Srednje obrazovanje	13
4. 4. Visoko obrazovanje	15
4. 5. Pridruživanje kvalifikacija razinama Hrvatskog kvalifikacijskog okvira	17
5. NEFORMALNO OBRAZOVANJE	21
6. INFORMALNO OBRAZOVANJE	22
7. CJELOŽIVOTNO OBRAZOVANJE	23
7.1.Prednosti cjeloživotnog obrazovanja	23
7.2.Cjeloživotno obrazovanje sa društvenog stajališta	24
7.3.Programi cjeloživotnog obrazovanja	24
7.4. Problem prekvalificiranosti.....	26
8. PREDNOSTI VISOKO OBRAZOVANIH OSOBA.....	27
9. ZAKLJUČAK	28
SAŽETAK	28
SUMMARY.....	29
LITERATURA	30
POPIS SLIKA I TABLICA	31

1. UVOD

Još stoljećima prije Krista, jedan od najpoznatijih grčkih filozofa, Aristotel, izjavio je kako svaki čovjek po prirodi teži znanju. Znanje je nešto što nas čini jedinstvenima, moćnima i postojanima. Znanje koje pojedinci i društva posjeduju njihova je najveća moć, pa se prema njemu ljudi razlikuju.

Znanje kao takvo definirano je kao razumijevanje nekog područja ili predmeta u teoriji i praksi, odnosno označava sve vještine, činjenice i informacije koje je osoba stekla svojim iskustvom ili obrazovanjem.

Čovjek stječe znanja i vještine te prikuplja informacije kroz cijeli svoj život, a nekad toga ne bude niti svjestan. U današnjem svijetu i vremenu, bez znanja i vještina ništa ne bi moglo funkcionirati. Danas većina zemalja koje imaju uređen politički sustav pružaju svojim građanima mogućnosti stjecanja znanja kroz proces obrazovanja. To obrazovanje može se podijeliti na više segmenata, a glavna podjela je ona na obavezno i neobavezno obrazovanje.

Osnovna razina obrazovanja, to jest osnovnoškolsko obrazovanje obavezno je za sve, bez iznimke. Prema definiciji Ministarstva znanosti i obrazovanja Republike Hrvatske, svrha i ciljevi osnovnoškolskog obrazovanja jesu kontinuirani razvoj učenika kao duhovnog, tjelesnog, moralnog, intelektualnog i društvenog bića u skladu s njegovim sposobnostima i sklonostima.

Također, u Republici Hrvatskoj postoji mreža osnovnih škola koja omogućuje svoj djeci redovito osnovnoškolsko obrazovanje. Za odrasle osobe koje iz nekih razloga u prošlosti nisu završile osnovnu školu, postoji program osnovnog obrazovanja odraslih čiji je plan i program oblikovan tako da odraslim osobama pruži mogućnost stjecanja osnovno-obrazovnih kvalifikacija, a sastoji se od šest obrazovnih razdoblja. Cilj tog oblika obrazovanja je nadoknađivanje zaostataka odraslih osoba nastalih obrazovnim propustima u mladosti i daljnje trajno obrazovanje i stjecanje kvalifikacija.

Od ostalih oblika obrazovanja postoje srednje i visoko obrazovanje koji još uvijek nisu obavezni, ali su poželjni, jer prema njihovoj organizaciji i ishodima učenja, pojedinac stječe poželjne kompetencije koje su mu kasnije potrebne za samoostvarivanje, pronalazak radnog mjesta i buduću karijeru.

Cilj ovog završnog rada je utvrđivanje načina na koje oblici učenja utječu na razinu kvalifikacija. Metodologija obuhvaća dosadašnja znanja stečena kroz dosadašnji preddiplomski sveučilišni studij, društvene kolegije, a naročito kolegija obrazovne politike, te brojnih provjerenih izvora u obliku knjiga, časopisa i web stranica koje su sustavno navedene kroz završni rad putem metoda analize, sinteze i komparacije.

U prvom poglavlju spominju se pojmovi obrazovanje, obrazovna politika i učenje, odnosno osnovni pojmovi koji su ujedno i temeljni pojmovi za ovaj završni rad.

Drugo poglavlje odnosi se na kvalifikacije i Hrvatski kvalifikacijski okvir koji je jedan od glavnih instrumenata koji uređuju sustav cjelokupnih kvalifikacija u Republici Hrvatskoj.

Treće poglavlje odnosi se na formalni oblik učenja, to jest predmet promatranja su predškolsko, osnovno, srednje i visoko obrazovanje, te pridruživanje kvalifikacija prema Hrvatskom kvalifikacijskom okviru.

Četvrto poglavlje odnosi se na neformalno učenje, odnosno učenje koje nije nužno vezano uz obrazovne ustanove i kurikulum.

Peto poglavlje posvećeno je informalnom učenju.

Šesto poglavlje sadrži pojmove cjeloživotnog učenja, njegove prednosti, programe prema kojima se planira i provodi, te stajalište koje društvo zauzima prema tom obliku učenja.

U sedmom poglavlju spomenuti su neki od problema osoba sa stečenim visokim kvalifikacijama.

Osmo poglavlje posvećeno je prednostima koje donosi visoko obrazovanje, to je ujedno i posljednje poglavlje ovog završnog rada, nakon kojeg se zaključuje tema, te se navode izvori.

2. POJAM OBRAZOVANJA, OBRAZOVNE POLITIKE I UČENJA

Ovo poglavlje uvodno je za pojmove obrazovanja, obrazovne politike i učenja. Definira se svaki od pojmova što prikazuje cjelovitu sliku obrazovanja, te olakšava razumijevanje daljnjeg sadržaja rada i terminologije, isto kao i važnost značenja svake pojedine stavke u obrazovnom sustavu.

2.1. Obrazovanje

Pojam obrazovanja podrazumijeva fazu stjecanja znanja i razvijanja spoznaje koja se provodi kroz ograničene pedagoške procese. Preduvjet za društvenu organizaciju obrazovanja jesu zakonom utemeljene obrazovne ustanove koje su opremljene za prihat i boravak učenika, te imaju unaprijed utvrđene i propisane planove i programe koje im je cilj ostvariti.

Obrazovanje se smatra kao temeljni input za gospodarski i socijalni razvoj, a ulaganjem u ljude, oni postaju sposobni stvarati nove vrijednosti – počinju tvoriti ljudski kapital koji je sastavni dio svakog gospodarstva ili poduzeća.

Obrazovanje donosi koristi i samome pojedincu, ali također i cjelokupnom društvu i gospodarstvu.

2.2. Obrazovna politika

U javnoj politici postoji poddisciplina koja se naziva obrazovna politika. Njezina zadaća je da svjesno regulira obrazovni proces, odnosno sadrži elemente nositelja, ciljeva i instrumenata.

Kao zasebna grana, ona prelazi okvire pedagogije, sociologije ili ekonomije obrazovanja, ali koristi njihove istraživačke nalaze. U suvremenom svijetu obrazovna politika podložna

je različitim promjenama i usmjerena je prema razinama obrazovanja – od predškolskog do visokog obrazovanja i na opću strategiju razvoja obrazovanja.

Obrazovna politika, najjednostavnije rečeno, uz pomoć Ministarstva i agencija organizira i provodi obrazovanje na svim razinama. Da ne postoji takva organizirana regulacija, ni obrazovni proces kao takav ne bi postojao, jer bi između različitih obrazovnih ustanova postojale značajne razlike, a cilj obrazovanja je da bude dostupno svima i jednako za sve.

2.3. Učenje

Učenje je zapravo jedan od najsloženijih psihičkih procesa pri kojem se mijenja ponašanje na osnovu nekih usvojenih znanja i iskustava. Učenje obuhvaća usvajanje informacija, navika, znanja, vještina i sposobnosti. To je proces uskladištavanja podataka u skladištu pamćenja.

Na učenje djeluje niz važnih fizioloških faktora, a neki od njih su dob prema kojoj postoje različite podjele - od koje do koje godine moždane vijuge najbrže i najlakše prikupljaju i analiziraju podatke te ih pospremaju u memoriju. Bitno je napomenuti da dob nije prepreka čovjeku da uči u bilo kojem životnom razdoblju – pretpostavka cjeloživotnog učenja.

Sljedeća bitna odrednica je spol, prema kojem se smatra da muškarci imaju učinkovitija i detaljnija zapažanja u području prirodnih znanosti, dok su žene prema statistici jače u društvenim znanostima. Znanstveno i psihološki je dokazano da muški mozak lakše obrađuje apstraktne ideje i znakove i da ima lakšu snalažljivost u prostoru. Ženski mozak pak ima mogućnost lakšeg shvaćanja ljudskih osjećaja, socijalnih konflikata i ima mogućnost uspješnije obrade verbalnih podataka i jezične građe.¹

---

¹ Prema znanstvenom radu “Zadovoljstvo rodnim ulogama” Ivana Jugović, 2004., Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet te prema “Publikacija život žena I muškaraca u Europi”, Državni zavod za statistiku, Statistički portret izdanje 2018.

Sljedeća pretpostavka je dispozicija, odnosno obilježja koja su nam urođena i prema kojima nalikujemo na roditelje i generacije naših predaka.

Posljednja pretpostavka je umor koji se javlja kao obrambeni mehanizam koji nas regulira u učenju i sprječava nas od preopterećenja organizma (psihički umor ili fizički umor koji nastaju nakon mentalnog ili tjelesnog rada).

Najbitnija stavka kod procesa učenja je zapravo motivacija, odnosno želja i potreba za provedbom zamišljene akcije u djelo. Čovjek je u procesu učenja kroz cijeli svoj život. Često to učenje ni nije u obliku čitanja knjiga ili predavanja, već u sklopu svakodnevnih aktivnosti i spontano.

Važna je podjela učenja na formalno, neformalno i informalno učenje. Nakon promatranja takve podjele, lakše je uočiti kako i u kojoj mjeri pojedinci dolaze do novih vještina i saznanja, odnosno kolika je važnost i korisnost klasičnog učenja u školskim klupama, a koliko informacija i kompetencija zapravo dobivamo kroz druge oblike netipičnog učenja, kroz edukacije, radionice ili svakodnevicu.

3. KVALIFIKACIJE I HRVATSKI KVALIFIKACIJSKI OKVIR - OBRAZOVANJE ZA GOSPODARSKI RAZVOJ

Europska je komisija u svom izvještaju, A memorandum on Lifelong learning, iz 2000. definirala imperative budućega razvoja obrazovanja na sljedeći način (Pastuović, 2006., 424.):

- Obrazovanje mora doprinositi razvoju pojedinca
- Obrazovanje mora doprinositi razvoju društva
- Obrazovanje mora doprinositi razvoju gospodarstva.

Kako bi obrazovanje ostvarilo navedene ciljeve ono se mora odvijati na različitim razinama (Hrvatski kvalifikacijski okvir) i stjecati kroz različite oblike (formalno, neformalno, informalno i cjeloživotno obrazovanje)

Pojam kvalifikacija obuhvaća objedinjene ishode učenja prema različitim razinama obujma i profila, to jest pojam kvalifikacije označava sva znanja koja je pojedinac stekao u svojim obrazovnim procesima, te ta znanja i postignuća može slobodno dokazati svjedodžbom ili diplomom koju mu je izdala nadležna institucija prema zakonu i pravilnicima.

Hrvatski kvalifikacijski okvir smatra se kao jedan od reformskih instrumenata kojim se uređuje sustav cjelokupnih kvalifikacija prema svim obrazovnim razinama u Republici Hrvatskoj kroz standarde kvalifikacija temeljenih na ishodima učenja i usklađenih sa potrebama tržišta rada, pojedinaca i društva u cjelini. Hrvatski kvalifikacijski okvir uređuje Zakon o Hrvatskom kvalifikacijskom okviru koji ima određenu formu i pravila.

Ishodima učenja smatraju se sva znanja i vještine koje osoba ostvaruje, a uz njih se veže i pripadajuća samostalnost i odgovornost, odnosno kompetentnost koju je osoba stekla učenjem i dokazala nakon procesa učenja. Ishodi učenja također označavaju skup sposobnosti koje unaprijed određuju stavke koje će učenik razumijeti, znati i biti sposoban raditi nakon završetka obrazovnog procesa.

Važno je spomenuti pojmove metakognicija, kognitivno znanje i metakognitivno znanje. Metakognicija je pojam koji se odnosi na svijest o znanju neke osobe – što ta osoba zna,

što ne zna i način na koji može naučiti ono što još ne zna. Stoga je metakognitivno znanje znanje o općenitoj spoznaji i svijest i znanje o vlastitoj spoznaji. Kognitivno znanje definirano je kao znanje koje je povezano s sposobnošću mišljenja ili funkcijom.

Obrazovanje i društvene skupine pojedincima donose kompetencije, odnosno dinamičnu kombinaciju kognitivnih i metakognitivnih vještina, znanja i razumijevanja, međuljudskih, intelektualnih i praktičnih vještina te etičkih vrijednosti.

Sve to dovodi do krajnjeg znanja, koje se definira kao sustavni pregled usvojenih i trajno zapamćenih činjenica. (Izvor: Hrvatski jezični portal).

4. FORMALNO OBRAZOVANJE

Kad netko spomene pojam učenja, tada se najčešće misli na formalno učenje. To je oblik učenja, odnosno obrazovanja u nekoj ustavovi koja ima svoj formalni obrazovni sustav, bilo u državnom ili privatnom sektoru.

Pod pojmom formalnog obrazovanja govori se zapravo o školskom obrazovanju. U formalno obrazovanje spadaju svi oblici školovanja, odnosno razine učenja - od predškolske i osnovne dobi, pa sve do visokog obrazovanja. Za sve razine formalnog učenja, država zajedno sa svojim tijelima, Vijećima, Ministarstvom za znanost i obrazovanje donosi kurikulum.

Kurikulum je osmišljen, sustavan i skladno uređen način reguliranja, planiranja, provedbe i vrednovanja odgojno-obrazovnog procesa.

Možemo ga analizirati s više razina: s društvene razine, razine škole, razine učenika i razine nastavnika.

Kurikulum analiziran na društvenoj razini obuhvaća zajedničke sadržaje, odnosno naziva se i nacionalni kurikulum jer je jednak za sve u Republici Hrvatskoj i djeluje na ustroj svake obrazovne ustanove.

Prema razinama škole, odnosno institucije u kojoj se provodi, čini nastavne planove i nastavne programe kojima se žele postići unaprijed utvrđeni ciljevi odgojno-obrazovnog procesa koji će se izvoditi.

Kurikulum na razini nastavnika predstavlja planiranje nastave radi poticanja specifičnih ciljeva učenja.

Učenici kurikulum doživljavaju kao usmjerenost na učenje, prema unaprijed utvrđenim ciljevima.

4.1. Predškolski odgoj

Prema sustavu obrazovanja Republici Hrvatskoj, formalno obrazovanje započinje u ustanovama namijenjenim za predškolsko obrazovanje, odnosno u dječjim vrtićima.

U tim ustanovama se provode predškolski program koji su primijenjeni za djecu predškolske dobi – od šest mjeseci do 6 godina.

Dječji vrtići uključuju djecu u cjelodnevne ili kraće programe odgoja i obrazovanja, zdravstvene zaštite, prehrane i socijalne skrbi.

4.2. Osnovno obrazovanje

Osnovno obrazovanje zapravo je početak ozbiljnog “školskog” obrazovanja. Za osnovno obrazovanje poželjno je da djeca imaju osnovnu podlogu u obrazovanju.

Osnovno obrazovanje započinje u šestoj ili sedmoj godini djetetovog života, ovisno o spremnosti pojedinog djeteta za školu. Traje u pravilu do petnaeste godine života, a iznimno može trajati do 21. godine u slučaju osoba s utvrđenim teškoćama u razvoju.²

Osnovno obrazovanje pruža uvod u svijet formalnog obrazovanja, prema ishodima učenja uvodi djecu u načine učenja, uči ih osnovne stvari koje trebaju znati u svakodnevnom životu i glavni temelj i preduvjet za nastavak daljnjeg obrazovanja.

Osnovno obrazovanje je u trajanju od osam godina, to jest postoji osam razreda osnovne škole. Prva četiri, odnosno niži razredi osnovne škole donose stjecanje osnovnih kvalifikacija – čitanje, pisanje, osnovne računske operacije, uvođenje u neki od stranih jezika, te osnove prirode i društva.

Niži razredi osnovne škole također imaju u obaveznom kurikulumu neke od pravaca gdje djeca mogu prikazati svoju kreativnost i umjetnost – likovna i glazbena kultura.³

---

² Prema Ministarstvu znanosti i obrazovanja – Zakon o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi

³ Izvor: Agencija za znanost i visoko obrazovanje, Hrvatski kvalifikacijski okvir.

Viši razredi osnovne škole učenike uvode u dodatni strani jezik, obavezne informatičke i kompjuterske osnove, predznanja iz područja povijesti, geografije, kemije, fizike, biologije i ostalog. Također priprema učenike za sljedeći korak – srednjoškolsko obrazovanje.

Učenici u višim razredima osnovne škole već polako razmišljaju o tome što bi željeli proučavati u daljnjem školovanju na osnovu predmeta koje imaju, te im to olakšava odabir kod upisa željene srednje škole.

Postoji i paralelno osnovno obrazovanje u obliku osnovnog umjetničkog obrazovanja. To umjetničko obrazovanje prema obliku može biti glazbeno ili plesno, dostupno je svoj djeci koja su navršila sedam ili devet godina i zadovoljila kriterije propisane kurikulumom umjetničkog obrazovanja. Glazbeno obrazovanje zamišljeno je u trajanju od šest godina, dok plesno obrazovanje prema umjetničkom kurikulumu propisano traje četiri godine. Ovisno o spremnosti, napretku i mogućnosti, to umjetničko obrazovanje može i kraće trajati.

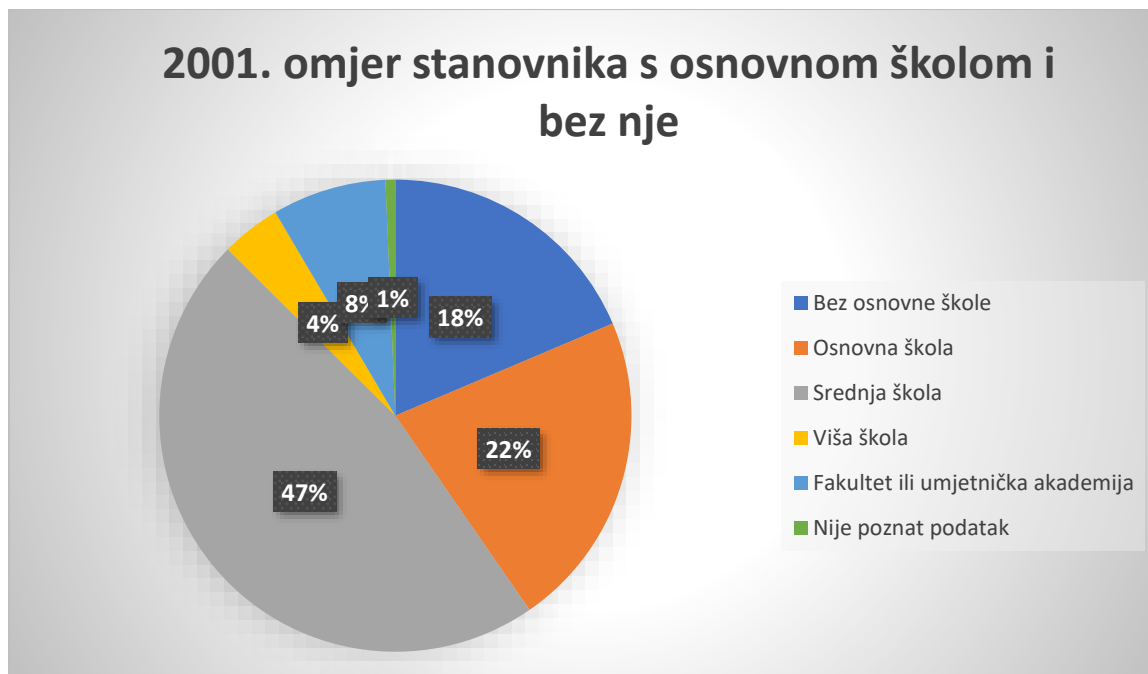
Svi učenici su u skladu sa kurikulumom, zakonima i pravilnikom o obrazovanju dužni svoje osnovnoškolsko obrazovanje redovito pohađati, skupljati znanja i vještine, biti testirani prema ishodima učenja i završiti stupanj obrazovanja do svoje petnaeste godine. Za djecu koja su starija od 15 godina, a do tada iz nekih razloga još nisu završila osnovnu školu, za njih postoji sustav osnovnog obrazovanja za odrasle u obliku procesa cjeloživotnog učenja.

U Republici Hrvatskoj u posljednja dva desetljeća provedena su dva popisa stanovništva, 2001. i 2011. Iz podataka koji su proizašli možemo vidjeti stanovništvo prema obrazovnim razinama i postignućima. U uzorak su svedene sve osobe s teritorija Republike Hrvatske starije od 15 godina.

Slika 1. Omjer stanovnika s osnovnom školom i bez nje

Izvor:Državni zavod za statistiku

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine vidljivo je kako je od ukupnih 3 682 826 stanovnika starijih od 15 godina, njih 685 711, odnosno 18% nema završenu osnovnu školu, dok njih 801 168, to jest 22% ima završenu osnovnu školu.

Slika 2. Stanovnici s osnovnom školom i bez nje(usporedba razlike od 10 god)

Izvor:Državni zavod za statistiku

Prema popisu stanovništva iz 2011. godine vidljivo je kako je od ukupnih 3 632 461 stanovnika starijih od 15 godina, njih 345 959, odnosno 9% nema završenu osnovnu školu, dok njih 773 489, to jest 21% ima završenu osnovnu školu.

U vremenskom razdoblju od 10 godina razlike, možemo vidjeti pozitivne promjene. Naime, smanjuje se broj ljudi koji imaju samo osnovnu školu, to jest javlja se trend rasta uzoraka koji imaju završeno osnovnoškolsko obrazovanje. U 2011. također je došlo i do pozitivnog rasta ljudi sa srednjoškolskom naobrazbom, odnosno javila se tendencija pada ljudi s osnovnom školom, a u postotku se javlja veći broj onih koji su u tom vremenskom periodu završili srednje škole. Broj ljudi sa završenim stručnim studijem ili visokom školom porastao je sa tadašnjih 4% na 6%, a čak 3% više populacije završilo je fakultet u trajanju

od 5 godina ili neku vrstu umjetničke akademije. Trendovi rastu is godine u godinu, a s vremenom se očekuje sve veći broj visokoobrazovanih, a sve manji broj neškolovanih ljudi. Time se povećava konkurentnost radne snage i ulaže u ljudski kapital.

4.3. Srednje obrazovanje

Nakon što učenici završe svoje osnovno, osmogodišnje obrazovanje koje je, kao što je već navedeno, obavezno, tada imaju mogućnost za nastavak svojeg obrazovanja na jednom višem stupnju.

Srednjoškolske ustanove nemaju obavezni karakter, a mogu biti državne ili privatne. Svi učenici s završenom osnovnom školom imaju jednake uvjete za upis srednje škole, ali svaka škola ima određeni broj upisnih mjesta.

Već tada učenici počinju konkurirati za željenu školu, a konkuriraju s obzirom na predhodne uspjehe i postignuća.

Jedno od glavnih obilježja koja odlikuju srednješkolsko obrazovanje je to da ono učenike osposobljava teorijski i praktično za tržište rada, ali i za mogući daljnji nastavak obrazovnog procesa.

Srednješkolske ustanove, osim podjele na javne i privatne, također se dijele i na gimnazije, strukovne škole i umjetničke škole.

Gimnazije su ustanove koje učenike pripremaju isključivo za nastavak daljnjeg obrazovanja, odnosno ako učenik odustane od sljedećeg koraka u obrazovnom procesu, za gimnaziju ne dobiva nikakvu spremu ni zvanje.

Gimnazije traju četiri godine, dijele se na opće, jezične, klasične, prirodoslovno – matematičke i sportske. Obrazovanje učenika u gimnazijama završava polaganjem državne mature.

Strukovnih škola ima više, a njihovo trajanje ovisi o vrsti nastavnog programa, a mogu trajati od jedne do pet godina.

Nakon završetka srednje škole, pruža se mogućnost daljnjeg školovanja na visokoškolskoj razini. Strukovne škole pružaju znanja, kompetencije i vještine koje ispunjavaju potrebe tržišta rada, s ciljem stručnog priznavanja kvalifikacija koje također pružaju mogućnost napretka u budućem obrazovanju.

Četverogodišnji i petogodišnji program završavaju kada učenik zadovolji ishode učenja iz svih predmeta, napiše i obrani završni rad. Nakon tih ispunjenih uvjeta, učenik ostvaruje pravo na svoje stručno zvanje, može se zaposliti ili pristupiti državnoj maturi i nastaviti školovanje.

Trogodišnji programi najčešće pripremaju učenike za rad u obrtu, industriji ili gospodarstvu. I oni završavaju izradom i obranom završnog rada, a velik dio nastavnog plana i programa uključuje praktičnu nastavu gdje učenici teoriju uče primijenjivati u praksi i na taj način se spremaju za rad.

Ako se pak u tom slučaju učenik odluči na daljnje školovanje, on je dužan polagati dopunske i razlikovne ispite uz ispunjavanje uvjeta visokoškolskih ustanova i viših obrazovnih razina.

Niža razina srednjeg obrazovanja je prema svojoj strukturi i izvođenju slična trogodišnjim strukovnim programima. Svoja znanja i vještine učenici stječu u školi i na radnom mjestu, te su također nakon predaje i obrane završnog rada spremni za tržište rada. Isto tako, pruža im se mogućnost za stjecanje više razine kvalifikacija uz ostvarene uvjete i razlikovne ispite.

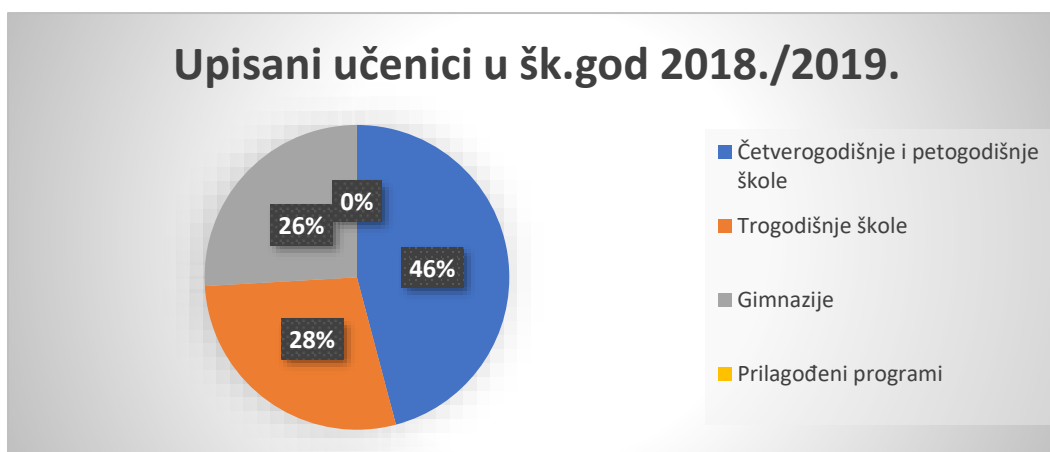
Programi za učenike s teškoćama u razvoju omogućuju stjecanje kvalifikacija učenicima koji imaju teškoće bilo u fizičkom ili mentalnom obliku. Za takve učenike postoje individualizirani programi koji im olakšavaju stjecanje stručnog zvanja. Često su smješteni u posebnim razrednim odijeljenjima i obrazovnim grupama, te se svakom učeniku osigurava obrazovanje usklađeno s njegovim mogućnostima.

Državna matura jedan je od preduvjeta koje učenici srednjih strukovnih škola i gimnazija moraju ostvariti kako bi imali mogućnost nastavka školovanja. To je skup ispita koji su jednaki za sve učenike i polažu se na isti način i u isto vrijeme, a njima se provjerava i vrednuje znanje, vještine i sposobnosti učenika koje su stekli za vrijeme svojeg

dosadašnjeg obrazovanja prema propisanim planovima i programima. Sastoji se od obaveznog djela koji obuhvaća hrvatski jezik, matematiku i strani jezik, te izbornog djela prema željama učenika i potrebama budućih studijskih programa. Državna matura može se polagati na osnovnoj ili višoj razini.

Slika 3. Upisani učenici prema školama u šk.god. 2018./2019.

Izvor: Ministarstvo znanosti i obrazovanja

4.4. Visoko obrazovanje

Prema obrazovnom sustavu Republike Hrvatske, osobe koje su završile gimnazije i srednje strukovne škole te stekle kvalifikacije za nastavak svog školovanja. To znači da osobe koje su, u slučaju gimnazija položile državnu maturu, a u slučaju strukovnih škola izradile i obranile svoj završni rad i obranile državnu maturu, imaju mogućnost za upis studija.

To studiranje provode institucije za visoko obrazovanje, a one se dijele na sveučilišta, veleučilišta i visoke škole.

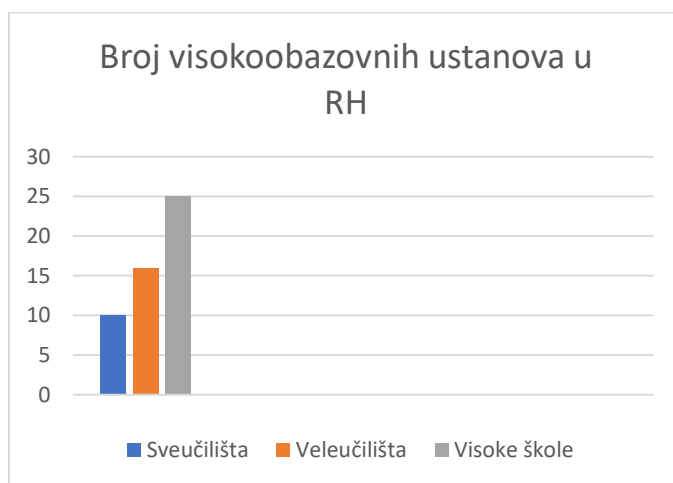
Sveučilišta u svom sastavu imaju fakultete, odjele i odsjeke, a osnivaju se radi obavljanja djelatnosti visokog obrazovanja u svrhu znanstvenih, stručnih i umjetničkih djelatnosti te ostalih djelatnosti u skladu sa zakonom i statutom. Uglavnom prema Zakonu o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju izvode sveučilišne i stručne studije. Sveučilišni studiji namijenjeni su da osposobe studente za izvođenje poslova u znanosti i visokom obrazovanju, javnom sektoru, društvu i poslovnom okruženju.

Sastoje se od 3 razine, a to su: preddiplomski, diplomski i poslijediplomski studij. Stručni studiji studentima donose znanja i vještine iz područja stručnih zanimanja i osposobljavaju studente za neposredno uključivanje u radni proces. Također postoje tri razine stručnih studija: kratki stručni studij, preddiplomski stručni studij i specijalistički diplomski studij.

Veleučilišta i visoke škole osnovane su zbog obavljanja djelatnosti visokog obrazovanja na način da, prema planu i programu izvode stručne studije i mogu obavljati stručnu, znanstvenu i umjetničku djelatnost.

Slika 4. Broj visokoobrazovnih ustanova u RH 2018.

Izvor: Postani student

U akademskoj godini 2017./2018. u Republici Hrvatskoj ima 10 sveučilišta, 16 veleučilišta i 25 visokih škola.

4.5. Pridruživanje kvalifikacija razinama Hrvatskog kvalifikacijskog okvira

Prema Hrvatskom kvalifikacijskom okviru, ukupno postoji 8 razina obrazovanja. Razine su prikazane kroz tablicu ispod, a u nastavku poglavlja svaka od njih je opisana i navedene su kompetencije koje se stječu nakon završetka.

Tablica 1. Razine Obrazovanja

Izvor: Agencija za znanost i visoko obrazovanje

Razina 1	Osnovno obrazovanje
Razina 2	Strukovno osposobljavanje
Razina 3	Jednogodišnje i dvogodišnje srednjoškolsko strukovno obrazovanje
Razina 4.1 Razina 4.2	Trogodišnje strukovno obrazovanje Gimnazijsko srednjoškolsko obrazovanje; Četverogodišnje i petogodišnje strukovno srednjoškolsko obrazovanje
Razina 5	Stručni studij sa manje od 180 ECTS-a
Razina 6	Sveučilišni i stručni preddiplomski studiji
Razina 7	Sveučilišni i stručni diplomski studiji; Poslijediplomski specijalistički studiji
Razina 8.1 Razina 8.2	Poslijediplomski znanstveni magistarski studij Poslijediplomski sveučilišni (doktorski) studij

Razina 1 označava osnovno obrazovanje, donosi znanja o općim osnovnim činjenicama i pojmovima u jednostavnim i poznatim svakodnevnim situacijama. Provode se jednostavni i logični misaoni procesi koji su potrebni za rješavanje jednostavnih i jasno definiranih zadataka u poznatim uvjetima. Primjenjuju se opća pravila ponašanja u poznatim socijalnim situacijama i izvršavaju zadaci uz neposredno stalno i stručno vodstvo. Javlja se odgovornost za izvršavanje jednostavnijih zadaća u poznatim uvjetima.

Razina 2 označava strukovno osposobljavanje i podrazumijeva znanja o osnovnim činjenicama i pojmovima u jednostavnim, poznatim situacijama specifičnim za područje rada ili učenja. Provode se konkretni, logični misaoni procesi, koriste poznate činjenice i postupci potrebni za izvršavanje skupa povezanih, jednostavnih zadataka u poznatim uvjetima. Radnje se izvode uz primjenu jednostavnih metoda, instrumenata, alata i materijala u poznatim uvjetima. Primjenjuje se jednostavna komunikacija i suradnja. Preuzima se odgovornost za izvršavanje jednostavnih zadaća i odnosa s drugima u poznatim uvjetima.

Razina 3 označava jednogodišnje ili dvogodišnje srednjoškolsko strukovno obrazovanje, a nužno je razumijeti činjenice, pojmove, postupke i načela važna za područje rada i učenja u djelomično poznatim uvjetima. Važno je tumačiti, procijeniti, odabrati i koristiti bitne činjenice, pojmove i postupke kod rješavanja složenih zadataka i problema unutar specifičnog područja. Izvode se složene radnje primjenom jednostavnih metoda, instrumenata, alata i materijala u djelomično poznatim uvjetima. Očekuje se složena komunikacija u interakciji s pojedincima i mogućnost suradnje u skupini u poznatim socijalnim situacijama, te se vlastito ponašanje prilagođava unutar zadanih smjernica. Preuzima se odgovornost za izvršavanje složenih zadaća u poznatim uvjetima.

Razina 4.1 označava trogodišnje strukovno obrazovanje, a razina 4.2 četverogodišnje i petogodišnje strukovno obrazovanje i gimnazije. Te razine podrazumijevaju analizu širokog područja činjenica, pojmova, postupaka, načela i teorija vrednovanja unutar područja rada ili učenja. Primjenjuju se jednostavni apstraktni misaoni procesi analize dostupnih činjenica, pojmova i postupaka za izradu rješenja složenih zadataka u promijenjivim uvjetima. Izvode se složene radnje uz korištenje složenih metoda, instrumenata, alata i materijala uz izvršavanje skupa specifičnih zadataka, te se

primjenjuje složena komunikacija u interakciji s pojedincima i mogućnost suradnje u skupini u promjenjivim socijalnim situacijama. Vlastito ponašanje prilagođava se unutar zadanih smjernica u promjenjivim uvjetima. Preuzima se odgovornost za vrednovanje i unapređenje aktivnosti u promjenjivim uvjetima.

Razina 5 obuhvaća stručni studij završetkom kojih se stječe manje od 180 ECTS bodova, strukovno specijalističko usavršavanje i osposobljavanje te programe za majstore uz najmanje dvije godine vrednovanog radnog iskustva. Od znanja se primjenjuje analiza, sintetiziranje i vrednovanje specijaliziranih činjenica, pojmova i postupaka kojima se stvara svijest o granicama poznatog. Važna je interpretacija, procjena, odabir i kreativno korištenje različitih relevantnih činjenica, pojmova i postupaka u osmišljavanju rješenja i rješavanju složenih zadataka ili problema unutar određenog područja rada u djelomično nepredvidivim uvjetima, te mogućnost prijenosa znanja na druga područja i probleme. Izvode se složene radnje uz primjenu složenih metoda, instrumenata, alata i materijala. Djelomično se upravlja složenom komunikacijom u interakciji s drugima i pokreće se proces suradnje u skupini u djelomično nepredvidivim socijalnim situacijama. Preuzima se odgovornost za upravljanje vrednovanjem te unapređenjem aktivnosti.

Razina 6 obuhvaća stručne i sveučilišne preddiplomske studije. Vrednuju se specijalizirane činjenice, pojmovi, postupci, principi i teorije unutar područja rada, uključujući njihovo kritičko razumijevanje. Od spoznajnih vještina javlja se prikupljanje, interpretacija, procjena, odabir i kreativno korištenje različitih relevantnih činjenica, pojmova i postupaka u osmišljavanju rješenja i rješavanju složenih zadataka i problema unutar specijaliziranog područja rada u nepredvidivim uvjetima, te prienos znanja na druga područja i probleme. Izvode se složene radnje i metode, instrumenti i alati u nepredvidivim uvjetima, te njihova izrada uz prilagodbu složene metode. Koristi se složena komunikacija i interakcija s drugima u različitim društvenim skupinama i nepredvidivim socijalnim situacijama. Preuzimaju se etičke i društvene odgovornosti za upravljanje i vrednovanje profesionalnog razvoja pojedinaca i skupina.

Razina 7 obuhvaća sveučilišne diplomske studije, specijalističke diplomske stručne studije te poslijediplomske specijalističke studije. Vrednuju se visokospecijalizirana znanja u području rada i učenja od kojih su neka na granicama poznatog, a mogu biti

temelj za originalno razmišljanje i znanstveno istraživanje te povezivanje znanja među različitim područjima. Kritički se vrednuje i kreativno razmišlja kod rješavanja novih i složenih problema, potrebno kao osnova za razvoj novog znanja i povezivanje znanja u pojedinim područjima u nepredvidivim uvjetima. Izvode se složene radnje i primjenjuju složene metode, instrumenti, alati i materijali, te se izrađuju u istraživanjima i inovativnim procesima. Upravlja se i vodi složenom komunikacijom, interakcijama s drugima te procesom suradnje u različitim društvenim skupinama u nepredvidivim socijalnim situacijama. Donose se i odluke u uvjetima nesigurnosti. Preuzima se osobna i timska odgovornost za strateško odlučivanje i uspješno provođenje i izvršenje zadataka u nepredvidivim uvjetima te društvene i etičke odgovornosti tijekom izvršenja zadataka i posljedica rezultata tih zadataka. Kroz ovaj oblik studija moguće je ostvariti 60 do 120 ECTS bodova.

Razina 8.1 obuhvaća poslijediplomske znanstvene magistarske studije, a razina 8.2 poslijediplomske sveučilišne doktorske studije te obranu doktorske disertacije izvan studija. Podrazumijevaju se znanja u kreiranju i vrednovanju novih činjenica, pojmova, postupaka, principa i teorija u području znanstvenih istraživanja što dovodi do pomicanja granica poznatog. Koriste se napredna, složena, originalna, visokospecijalizirana znanja, vještine, aktivnosti i postupci potrebni za razvoj novih znanja i novih metoda te za integriranje različitih područja. Stvaraju se, vrednuju i izvode nove predložene specijalizirane radnje i nove metode, instrumenti, alati i materijali. Provode se i novi društveni i civilizacijski prihvatljivi oblici komunikacije i procesi suradnje u interakciji s pojedincima i skupinama različitih opredjeljenja i različitog kulturnog i etičkog porijekla. Istražuje se osobi profesionalni i etički autoritet, te se upravlja znanstveno-istraživačkim aktivnostima u predanosti za razvoj novih ideja. Preuzima se etička i društvena odgovornost za uspješnost provođenja istraživanja, za društvenu korisnost rezultata tih istraživanja i moguće posljedice za društvo. Na ovakvim studijima ostvaruje se 180 ECTS bodova.

5. NEFORMALNO OBRAZOVANJE

Neformalno učenje se, za razliku od formalnog učenja ne odvija o obrazovnim ustanovama i za taj oblik učenja obično se ne dobiva certifikat. To je oblik učenja koje je rezultat svakodnevnih aktivnosti na poslu, u obitelji i slobodnom vremenu. Za razliku od formalnog učenja, nije vezano za kurikulum, nema ciljeve učenja, kao ni određenog vremena ni podrške u učenju.

Može biti namjerno, ali u pravilu nije. Iako je najčešće spontano, ono zapravo bude veoma svrhovito, vjerojatno zbog toga što je dobrovoljno, te se odvija u velikom rasponu okruženja i situacija u kojima učenje i osposobljavanje nisu nužno jedine i glavne aktivnosti. Uglavnom nema ni definirano trajanje, a kao podrška u učenju na aktivnostima i tečajevima javljaju se predavači i volonteri. Takvi tečajevi su planirani, ali su rijetko strukturirani ritmom ili predmetima iz nastavnog programa.

Neformalno učenje najčešće se odnosi na određene ciljane skupine, ali ishodi učenja i postignuća rijetko se vrednuju ili dokumentiraju na vidljive načine. Činjenica je da se aktivnim, suradničkim i iskustvenim učenjem bolje pamti, uči, te stječu znanja i vještine potrebne za život i rad. Neformalno obrazovanje je stoga nužno uključiti u postojeće programe obrazovnog sustava.

Temeljne odrednice neformalnog učenja su: strukturirano učenje, proces se odvija izvan formalnog obrazovnog kurikuluma, dobrovoljno se sudjeluje, radi se na osobnom i profesionalnom razvoju, uključen je timski rad, program je sukladan potrebama sudionika i društva, znanje je doživljeno i praktično, fleksibilna struktura, utemeljenost na demokratskim vrijednostima i načelima, podijeljenost odgovornosti za rezultate učenja, participativno učenje, razvoj kompetencija, kritičnog mišljenja i samopouzdanja.⁴

U Republici Hrvatskoj još uvijek ne postoji formalno priznavanje neformalnog obrazovanja, ali se polako otvaraju prostori kako priznavanja tako i implementiranja neformalnih oblika učenja u formalno obrazovanje. Najveći prostor za promoviranje neformalnog obrazovanja ima Agencija za mobilnost i programe EU, u sklopu programa Erasmus+ i Obzor 2020 – program za istraživanje i inovacije.

---

⁴ Prema izvoru Sanje Pešić "Neformalno učenje: strategija i izazovi", 2017.

6. INFORMALNO OBRAZOVANJE

Prema definiciji Europske komisije, informalno učenje je oblik učenja koje se odvija u svakodnevnom životu, na radnom mjestu, u obiteljskom krugu i u slobodno vrijeme.

U smislu ciljeva učenja, ono nije strukturirano i u pravilu ne vodi prema dobivanju certifikata. Može biti ciljano, ali je u većini slučajeva nesvjesno.

Informalno učenje javlja se kao prateća pojava svakodnevice, odnosno s obzirom da se radi o nenamjernom učenju, nekada ni sama osoba koja uči to ne shvaća kao proširenje svojeg znanja ili svojih sposobnosti.

Kada osoba koja uči doživi neko iskustvo, to jest vidi, čuje ili napravi nešto novo, te nakon toga to saznanje primjeni, onda iz takvog iskustva bez namjere nastane naučeno iskustvo, to jest tadase može svjesno primjeniti u drugim sličnim situacijama i razviti u strategiju djelovanja.

Sastoji se od promatranja, isprobavanja, čitanja, korištenja medija, hospitacija, prakse, posjeta stručnim sajamovima, razmjene i konzultiranja. Iz tih razloga, informalno učenje opisuje se kao individualno i ovisno je o pojedincu.⁵

Kvaliteta informalnog učenja uvijek ovisi o vanjskim utjecajima. Primjenjuju se stalni novi dojmovi, impulsi i iskustva koja se kasnije razvijaju kao osobno oblikovani stavovi i procjene.

U smislu obrazovanja odraslih, informalno učenje odnosi se na sve kontekste učenja koji nisu planirani planom i programom, ali su sa stajališta učenika ipak ciljani i svjesni, te putem refleksije također dovode do sticanja znanja.

Za takav oblik učenja nisu potrebni nikakvi oblici financiranja i omogućeno je za sve ljude svih dobnih skupina.

---

⁵ Izvor: Profil Klett.hr, znanstveni članak Sanje Pešić "Koncepti obrazovanja kroz formalno, neformalno i informalno učenje", studeni 2017.

7. CJELOŽIVOTNO OBRAZOVANJE

Cjeloživotno učenje jedan je od oblika učenja. Ono je definirano kao aktivnost učenja tijekom cijelog života pojedinca, a cilj je unaprijediti sposobnosti, znanja i vještine unutar društvene, osobne, građanske i poslovne perspektive.

Zamišljeno je kao sustavno učenje kroz sva životna razdoblja, od mladosti do starosti, te kroz oblike formalnog, neformalnog, informalnog, spontanog i neorganiziranog učenja.

Takav oblik učenja nastoji potaknuti razvoj aktivnog građanstva i razvijanje individualnih potencijala pojedinaca. Kao pojam u praksi javlja se posljednjih 20-ak godina zbog promjena u društvu. Razvojem inovacija, tehnologije, znanosti i komunikacije, javlja se potreba da se učenje ne završava samo na formalnom u obrazovnim ustanovama, nego da se iz dana u dan konstantno radi na sebi i obrazovanju.

Cjeloživotno učenje podrazumijeva i stjecanje i osuvremenjivanje svih vrsta sposobnosti, interesa, znanja i kvalifikacija od predškolske dobi do razdoblja nakon umirovljenja, te uvažavanje svih oblika učenja.

7.1. Prednosti cjeloživotnog obrazovanja

S obzirom da cjeloživotno učenje nije u okviru vremenskih razdoblja, nego je individualno za svakog pojedinca, to mu donosi brojne prednosti. Cjeloživotni sustav obrazovanja osnovna je pretpostavka rasta i razvoja. U skladu promjena na tržištu rada, ljudi mogu svoja znanja i vještine preusmjeriti na druga područja, pa stoga postoje programi prekvalifikacija i dokvalifikacija.

Druga prednost mu je da omogućava primjenu metoda učenja i poučavanja prilagođenih specifičnim interesima u multikulturalnim europskim državama.⁶

---

⁶ Izvor: Edupoint – časopis o primjeni informacijskih tehnologija u obrazovanju, autora Jasminke Maravić: Cjeloživotno učenje, rujna 2003.

Sljedeća prednost mu je ta da je obrazovni sustav fokusiran na korisnika, odnosno pojedinac sam odlučuje što želi, te postaje aktivni sudionik obrazovnog procesa. Tome doprinosi upotreba informacijsko-komunikacijske tehnologije. Ista ta tehnologija nudi mogućnosti za inovacije metoda u učenju, to jest zbog prostorne i vremenske odvojenosti učenika i učitelja, učitelji i odgajatelji zapravo postaju voditelji, mentori i posrednici.

Postoje i različite mogućnosti obrazovanja koje su kao takve veoma atraktivne i dostupne za sve segmente korisnika, a glavni cilj, a ujedno i posljedica cjeloživotnog procesa obrazovanja je povećanje zaposlenosti.

7.2. Cjeloživotno obrazovanje sa društvenog stajališta

Europska komisija za obrazovanje i kulturu 2003. godine provela je projekt Eurobarometar prema kojem se željelo istražiti što društvo misli o procesu cjeloživotnog učenja i na koji način društvo to doživljava. Većina građana se izjasnila kako smatraju da je cjeloživotno učenje veoma važno i da donosi brojne prednosti, kako za pojedince tako i za zajednicu. Također ističu važnost čitanja, pisanja, opće kulture, ali i društvene sposobnosti. Istraživanje je pokazalo da građani najbolje i najefikasnije uče u neformalnom okruženju, a velik dio nije uopće zainteresiran za formalne oblike učenja. Također, većina zainteresiranih za osposobljavanje visoko su kvalificirani.

7.3. Programi cjeloživotnog obrazovanja

Na europskoj razini, programi cjeloživotnog učenja sastoje se od četiri sektorska potprograma – Comeinus koji je za predškolski odgoj i školsko obrazovanje, Erasmus za visokoškolsko obrazovanje, Leonardo da Vinci za strukovno obrazovanje i osposobljavanje te Grundtvig za obrazovanje odraslih. Na razini Republike Hrvatske, programi se provode uglavnom na razini lokalnih vlasti, to jest gradova i općina te raznih stručnih službi kao što je Zavod za zapošljavanje.

7.4. Problem “prekvalificiranosti”

U Republici Hrvatskoj iz godine u godinu ima sve više visokoobrazovanih ljudi. Prema rezultatima Državnog zavoda za statistiku, uspoređivala su se dva razdoblja – razdoblje 2007./2008. i 2017./2018. Vremenski jaz u trajanju od 10 godina prikazao je značajne razlike u broju osoba koje su završile svoje visokoškolsko obrazovanje, ali i onih koje su diplomirale. Prema podacima, vidljivo je kako je u akademsku godinu 2017./2018. upisano čak 15,6% više studenata nego u razdoblju prije 10 godina.

Isto tako možemo vidjeti da je prosječna dob u kojoj student diplomira na preddiplomskoj ili diplomskoj razini 22-24 godine. Također je zabilježen znatan porast doktorata – u 2017. godini bilo je čak 53,6% više doktora znanosti nego u prethodnom promatranom razdoblju.

Iako to ostavlja pozitivan dojam, te je jedno od obilježja konkurentnosti na gospodarskoj razini, u praksi visokokvalificirani često imaju problema kod zapošljavanja upravo zbog svoje prekvalificiranosti.

U Republici Hrvatskoj nema dovoljno otvorenih pozicija za sve visokokvalificirane. Stoga, ljudi zbog potrebe za poslom često moraju prihvatiti poslove ispod razine svojih kvalifikacija. Neki od poslodavaca nisu spremni platiti za rad prema višim kvalifikacijama, dok u nekim poduzećima ni ne postoje radna mjesta koja primaju određene kvalifikacije. Također, poslodavci nekada ni sami nemaju kvalifikacije kakve imaju zaposleni, pa u njima vide konkurenciju, a i smatraju da će s vremenom postati nezadovoljni te tražiti svoja prava i priznavanja na drugom mjestu, što za poduzeće nikako nije dobro.

8. PREDNOSTI VISOKO OBRAZOVANIH OSOBA

Iako je školovanje zahtjevno iz različitih financijskih, akademskih, socijalnih, pravnih, fizičkih ili nekih drugih razloga, isto je i veoma korisno jer se time ulaže u ljudski kapital. Uz sve prepreke i teškoće, ono donosi i brojne prednosti i bogatstva, na materijalnoj i nematerijalnoj razini.

Jedna od glavnih čari studiranja je proširivanje vidika, to jest javlja se način kritičkog razmišljanja, uči se razlikovanje između važnih i manje važnih činjenica te se preko teorije koja se izučava može probuditi interes za određena područja koja se kasnije mogu dodatno izučavati i specijalizirati. Također, nakon mnogih diploma, kao što su na primjer one iz medicinskog, obrazovnog ili pravnog sektora, može se raditi na pozicijama i pomagati drugim ljudima te na taj način oplemeniti vlastiti život i živote drugih. Studiranjem se stvara pristup velikom broju resursa i kontakata, te se također ukazuju različite mogućnosti na koje nekada ni ne računamo.

Od materijalnih razloga glavni je taj da obrazovanje donosi više životnih mogućnosti, te da su usavršavanja često neophodna za daljnji osobni razvoj i karijeru.

Fakulteti su tu kako bi svoje studente pripremili što bolje za život. Kroz obrazovanje se stječe širok spektar znanja i vještina korisnih za svakodnevni život i posao, te pomaže pri lakšoj kontroli životnog puta.

Kako na tržištu rada u nekim zanimanjima postoji veća ponuda rada od potražnje, važno je biti konkurentan i istaknuti se među ostalim kandidatima sa svojim stečenim znanjem.

Na kraju diplomskog studija (razina 7.) stječe se diploma koja omogućava zapošljavanje i napredovanje te veći povratak sredstava (putem place) zbog investiranja u ljudski kapital.

9. ZAKLJUČAK

Prema ovom istraživanju, može se vidjeti da je obrazovanje jedan složeni proces koji ima različite oblike i različito trajanje.

Bez obzira na sve to, obrazovanje je formalnog oblika i stoga zahtjeva svoj okvir prema kojem će se provoditi. U Republici Hrvatskoj taj okvir tvore Hrvatski kvalifikacijski okvir u suradnji s Ministarstvom obrazovanja i Agencijama za znanost i visoko obrazovanje.

Obrazovanje kao takav složen i strukturiran proces po sebi traži posebno opremljene smještajne jedinice u kojima će se odvijati i jednako tako stručne i kvalificirane osobe koje će ga provoditi. Posljedice obrazovanja su kompetencije koje nas zapravo vode do glavnog cilja – tržišta rada.

Učenje je kompleksniji pojam u odnosu na obrazovanje. Učimo za vrijeme cijelog svog života, učenjem se usvajaju znanja i vještine potrebne za svakodnevicu, ali i na radnom mjestu. Učenje je uglavnom u neformalnom ili informalnom obliku, vrlo često je spontano.

U Republici Hrvatskoj vidljivo je osam razina obrazovanja prema Hrvatskom kvalifikacijskom okviru. Prelaskom na više razine radimo na sebi, proširujemo svoje vidike i napredujemo. Tako od osnovne razine koja je obavezna za sve možemo stići čak do osme razine, odnosno doktora znanosti koji provode vlastita istraživanja i projekte. Važna je i mogućnost cjeloživotnog učenja koje nudi usavršavanja koja su prijeko potrebna za konkurentnost i osobni napredak.

Također, u Republici Hrvatskoj iz godine u godinu jasno je vidljiv napredak u obrazovanju, mreža obrazovne politike se širi, populacija se odlučuje na obrazovanje do sve većih razina. Broj ljudi s završenom osnovnom školom je u padu, što znači da sve više njih upisuje i pohađa obrazovne programe na višim razinama. Isto tako, iz godine u godinu sve više studenata upisuje i završava studijske programe. Obrazovane osobe s različitim kvalifikacijama veoma su poželjne na tržištu rada, a razina kvalifikacija omogućava njihovu konkurentnost i raznolikost.

SAŽETAK

Samo obrazovanje kao pojam u današnjem svijetu i vremenu ima različita značenja i može se tumačiti na različite načine. Pod pojmom učenja se smatraju svi oni procesi praćenja, usvajanja, zapažanja i interpretacije novih sadržaja, bilo to namjenski ili spontano, u obrazovnim ustanovama ili u ostalim referentnim grupama.

Svrha ovog rada je uvod u terminologiju vezanu uz obrazovanje i učenje, objašnjenje grane obrazovne politike, strukture obrazovanja u Republici Hrvatskoj i utjecaj oblika obrazovanja na razvoj kvalifikacija. Kroz rad se utvrđuje na koji način oblici učenja utječu na razinu kvalifikacija.

Na samom početku definirani su i objašnjeni pojmovi obrazovanja, učenja i obrazovne politike. Također je objašnjen i Hrvatski kvalifikacijski okvir koji je zapravo jedan od osnovnih preduvjeta za procese obrazovanja. Zatim se dublje ulazi u tematiku i strukturu učenja – opisano je formalno učenje od predškolskog do visokog obrazovanja, zajedno sa statističkim i brojčanim pokazateljima. Nakon toga definirani su pojmovi kvalifikacija, znanja, kompetencija i ishoda učenja te su prikazane razine pridruživanja kvalifikacija prema stručnim zvanjima od prve do osme. Sljedeće stavke rada su informalno učenje i pojam cjeloživotnog učenja kroz programe koje provodi EU, ali i državni sustav RH. Nakon objašnjenih svih razina i oblika obrazovanja i kvalifikacija, prikazuje se problematika “prekvalificiranih” osoba i problemi priznavanja kvalifikacija, a na samom kraju opisane su prednosti visoko obrazovanih osoba.

KLJUČNE RIJEČI: obrazovanje, obrazovna politika, učenje, kvalifikacije, kompetencije, cjeloživotno učenje

SUMMARY

Education as a term nowadays has a different meanings and can be interpreted in different ways. By term learning there are all of processes of tracking, observation and interpretation, dedicated or spontaneous, in schools or other social groups.

The point of this project is introduction in terms of education and learning, explaining field of educational policy, structure of education in Croatia and influence of types of education on development of qualifications.

In the beginning, there are explained terms of education, learning and educational policy. A basic prerequisite for education processes, Croatian qualification framework is also described.

After that, there are statistic indicators, description of formal education from early age till university education.

Next field is definition of terms qualification, knowledge and competence.

Then there are explained informative learning and term of lifelong learning through programmes which are carried out by European Union and Croatia.

After all, there are described problems of people who have many qualifications, and good things about qualifications.

KEYWORDS: education, educational policy, learning, qualifications, competences, lifelong learning

LITERATURA:

a) knjige

1. Bebek Sandra, Santini Guste (2012.) Vodič za razumijevanje obrazovanja, Rifin
2. Đuranović Marina, Miljković Dubravka, Vidić Tomislava (2019.) Odgoj i obrazovanje, Učiteljski fakultet učilišta u Zagrebu
3. Funda Dragutin (2008). Potpuno upravljanje kvalitetom u obrazovanju, Kigen
4. Hebrang Grgić Ivana (2018). Otvorenost u znanosti i visokom obrazovanju, Školska Knjiga
5. Keeley Brian (2009.) Ljudski kapital: od predškolskog odgoja do cjeloživotnog učenja, Educa
6. Michael J.A.Howe (2002). Psihologija učenja, Naknada Slap
7. Roz Townsend (2003). Bogatstvo učenja, Lisac&Lisac

b) internet izvori:

1. Agencija za znanost i visoko obrazovanje (www.azvo.hr)
2. Nacionalni informacijski sustav prijave na visoka učilišta (www.postani-student.hr)
3. Državni zavod za statistiku (www.dzs.hr)

c) časopisi i znanstveni članci:

1. Profil Klett – Sanja Pešić: "Neformalno učenje: strategija i izazovi", studeni 2017.
2. Profil Klett – Sanja Pešić: "Koncepti obrazovanja", studeni 2017.
3. Edupoint – Jasminka Maravić: "Cjeloživotno učenje", rujan 2003.
4. Pastuović, N. 2006. "KAKO DO DRUŠTVA KOJE UČI", Odgojne znanosti, 8 (2(12)), str. 421-441., Učiteljski fakultet Zagreb
4. Znanstveni rad Ivane Jugović: "Zadovoljstvo rodnim ulogama", Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, odjel za psihologiju, 2004.

POPIS SLIKA I TABLICA

1. Slika 1., str. 11 - Omjer stanovnika s osnovnom školom i bez nje, Državni zavod za statistiku (2001.)
2. Slika 2., str.12 – Omjer stanovnika s osnovnom školom i bez nje, Državni zavod za statistiku (2011.)
3. Slika 3. str 15. – Upisani učenici u školsku godinu 2018./2019., Ministarstvo znanosti i obrazovanja
4. Slika 4. str. 16. – Broj visokoobrazovanih osoba u Republici Hrvatskoj, Postani student
5. Tablica 1. str. 17. – Razine obrazovanja, Agencija za znanost i visoko obrazovanje